

Αναστάς Χριστός

Το Εθελόθυτον Θύμα – Πρωτόκοκος εκ των νεκρών

- ***Οι θεολογικές, σωτηριολογικές και εσχατολογικές παράμετροι της Σταυρώσεως και Αναστάσεως του Θεανθρώπου Ιησού Χριστού, σύμφωνα με τους Θεοφόρους Πατέρες της Ορθοδόξου Εκκλησίας***

Το εθελόθυτον θύμα. Με αυτή την γλαφυρή και παραστατική έκφραση οι θεοφόρες πατέρες και μέγιστοι θεολόγοι της ορθοδόξου εκκλησίας μας χαρακτηρίζουν τον πάσχοντα και θυσιαζόμενο Ιησού Χριστό, ο οποίος αποτελεί την μοναδική και ανεπανάληπτη μορφή της ανθρώπινης ιστορίας που καίτοι γνωρίζει την πορεία προς το μαρτύριο και τον σταυρικό θάνατό του, εντούτοις ελευθέρως, αυτογνωμόνως, αβιάστως και εκουσίως πορεύεται την οδό του μαρτυρίου και της θυσίας ως λυτρωτικής δωρεάς για την σωτηρία του γένους των Βροτών (ανθρώπων).

Το μεγαλειώδες και εν πολλοίς ακατάληπτο μυστήριο της θεανδρικής θυσίας του Κυρίου μας έγκειται στο «εκούσιον» και απολύτως «ελεύθερον» του πάθους του, που αποδεικνύει με τον πλέον σαφή και τρανό τρόπο την θεότητα αυτού. Για αυτό ο ιερός Χρυσόστομος λέγει ότι: «Το σταυρικό εκούσιο πάθος του Χριστού, το ονομάζω θεμέλιο της σωτηρίας, είναι το σημάδι της Βασιλείας του. Και τον ονομάζω Βασιλέα, διότι τον βλέπω σταυρούμενο, αφού ο προορισμός του αληθούς βασιλέως είναι να αποθνήσκει για το καλό του λαού του».

Ο Ιησούς Χριστός, ως «εσφαγμένον αρνίον», κατά την ιερά αποκάλυψη Ιωάννου του Θεολόγου, είναι «εθελόθυτον θύμα» και συνάμα θύτης. Θύμα και θύτης ο Χριστός, ο οποίος εθελούσια και εκούσια προσφέρει εαυτόν ως υπέρτατη απολυτρωτική θυσία για να απελευθερώσει τον πεπτωκότα άνθρωπο από δύο οντολογικές καταστάσεις που είναι η φθορά και ο θάνατος. Η «εκουσιότητα» του πάθους του κατά τους ορθοδόξους πατέρες της Εκκλησίας μας, είναι συνώνυμο της αληθείας περί την θεότητά του. Ο εκούσιος θάνατος, βέβαια, του θεανθρώπου Χριστού αναφέρεται στην ανθρώπινη φύση του, επειδή ο Κύριος είναι «παθητός» μεν κατά την ανθρώπινη φύση, αλλά «απαθής» κατά την θεότητά του. Για αυτό ο Ιησούς είναι απόλυτος κυρίαρχος του θανάτου, αφού επιλέγει ο ίδιος τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο της θυσίας του. Δεν σύρεται ακούσια και αναγκαστικά ως κοινός θνητός προς τον θάνατο. Η θεότητά του έμεινε απαθής και η αμαρτία δεν ήταν θεοκτόνος, αλλά μόνο βροτοκτόνος (ανθρωποκτόνος). Ο δε άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης λέγει ότι «εσύ ο μόνος κραταιός Βασιλεύς, αφού ετέθης στον τάφο, κατά το ανθρώπινο διεσπάραξες και συνέτριψες τα κλειδιά του Άδου και του θανάτου με την παλάμη σου την ζωαρχική».

Η θυσία του Χριστού ετελέσθη εφάπαξ και ως λουτρόν παλιγγενεσίας λούει τις ψυχές και τα σώματα του ανθρωπίνου γένους. Η μετοχή και κοινωνία στο αίμα του Κυρίου κατέστη καθαρτήριο αμαρτημάτων, φθοράς και θανάτου. Για αυτό και ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος με έμφαση τονίζει ότι: «Λίγες σταγόνες αίματος εθεράπευσαν την πληγή μας. Λίγες σταγόνες του αίματός του κατέπνιξαν τον θάνατο και την φθο-

ροποιό αμαρτία. Λίγες σταγόνες αίματος ενέδυσαν εμάς τους ανθρώπους με την στολή της αφθαρσίας και της αθανασίας του». Η εφάπαξ τελεσθείσα υπέρτατη θυσία του θεανθρώπου επαναλαμβάνεται κάθε φορά που τελείται το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας εντός της Εκκλησίας. Αυτή δε η θυσία του Σταυρού έγινε το λύτρον της εξαγοράς των δικών μας αμαρτιών. Ψάλλει δε σχετικώς η αγία μας Εκκλησία: «Εξηγόρασας εμάς εκ της κατάρας του νόμου, με το τίμιο αίμα σου, αφού προσηλώθηκες στο σταυρό και κεντήθηκες με την λόγχη, την αθανασία επήγασες προς χάριν των ανθρώπων».

Έτσι επί του σταυρού σταυρούται μεν ο Χριστός ως άνθρωπος, αλλά συγχρόνως ο αληθής Θεός σταυρώνει και νεκρώνει την αμαρτία και τα παιδιά της, που είναι η φθορά και ο θάνατος. Ο Λυτρωτής και Σωτήρ «θανάτω θάνατον επάτησε» και ο σταυρός του ανεδείχθη πηγή αθανασίας και όχι θανάτου. Ο Σταυρός του είναι αναστάσιμος και όχι πένθιμος, άρα και ο θάνατός του είναι ζωή και όχι αφανισμός. Συνεπώς, επί του σταυρού νεκρώνεται ο παλαιός άνθρωπος, ο «παλαιός Αδάμ» και αναγεννάται ο νέος Αδάμ. Επί του σταυρού δεν αφανίζεται ο άνθρωπος, αλλά αναγεννάται και δοξάζεται, διότι δοξάζει αυτόν ο του θεανθρώπου θάνατος.

Σταυραναστάσιμη η θυσία του εκουσίως πάσχοντος Σωτήρα Χριστού, ο οποίος λυτρώνει τον άνθρωπο όχι μόνο με την σταυρική εκούσια αυτοθυσία του, αλλά κυρίως με την εκ νεκρών ανάστασή του. Δεν μένει δηλαδή στο γεγονός της εθελουσίας και μόνο σταυρικής θυσίας του, αλλά ανιστά τον θνήσκοντα άνθρωπο. Εξάλλου, θα ήταν ανούσια και μάταια η σταυρική θυσία του Χριστού, εάν δεν επακολουθούσε και η ανάστασή του. Η σωτηρία του ανθρωπίνου γένους δεν θα είχε επιτευχθεί εάν τα πάντα ολοκληρώνονταν επί του σταυρού. Ο μεν σταυρικός θάνατος του Ιησού Χριστού νεκρώνει την αμαρτία, που γεννά την φθορά και τον θάνατο, αλλά η ανάσταση του Χριστού είναι το γεγονός εκείνο που θανατώνει ολοκληρωτικά και τελειωτικά τον θάνατο. Το τέλος της φθοροποιού και θανατηφόρου αμαρτίας είναι ο σταυρός του Χριστού, αλλά το τέλος του θανάτου είναι η εκ του ιδίου θανάτου ανάστασή του. Έτσι, ο ζωοποιός θάνατος του Χριστού για τους ανθρώπους κατέστη συγχρόνως θανατοκτόνος για τον ίδιο τον θάνατο.

Με την εις Άδου κάθοδο του Χριστού, η αστραπή της θεότητας παραλύει και νεκρώνει τον θάνατο. Η ψυχή του Χριστού, κατά την θεολογία της Εκκλησίας μας, κατήλθε στον Άδη ηνωμένη με την μοναδική θεία υπόσταση του ενανθρωπήσαντος Θεού Υιού Λόγου. Για αυτό η ψυχή του ως ηνωμένη μετά της θεϊκής φύσεως του θεανθρώπου Χριστού δεν εδεσμεύθη από τον Άδη και για αυτό το πανάχραντο σώμα του δεν υπέστη την φθορά, όπως κάθε άλλο θνητό σώμα. Οι δε κατεχόμενες και φυλακισμένες ψυχές στον Άδη συγκλονίζονται με την παρουσία του Χριστού ανάμεσά τους, βλέποντας την απελευθέρωση των ανθρώπων από τον θάνατο. Ο θεάνθρωπος Χριστός ως «εσφαγμένον αρνίον» και εθελόθυτο θύμα εμπαιίζει τον θάνατο, διότι κατά τον άγιο Ανδρέα Κρήτης «άνθρωπος το φαινόμενον, Θεός το κρυπτόμενον». Με τον εκούσιο θάνατο του Κυρίου εχωρίσθη μεν η ψυχή του από το ανθρώπινο σώμα του, αλλά έμεινε ηνωμένη με την μία υπόσταση του Υιού Θεού Λόγου και ελευθέρωσε τα κείμενα στο κράτος του Άδη σώματα των νεκρών. Όταν δε ο θάνατος συνάντησε τον κύριο της ζωής και κυρίαρχο του θανάτου, επικράτη διότι εγεύθη Θεόν. Έβλεπε τα στίγματα της σαρκός του Ιησού, αλλά συγχρόνως αισθανόταν την πανσθενουργία και παντοδυναμία της θεότητός του. Όπως ο διάβολος παραπλάνησε και παρέσυρε

τους πρωτόπλαστους στην αμαρτία, έτσι και ο Θεός Λόγος παραπλάνησε τον Άδη να τον δεχθεί, εφόσον έβλεπε «θνητόν ώσπερ ένα των θανόντων», αλλά στην πραγματικότητα ήταν ο Θεός, ως πηγή της ζωής και μόνη «αυτοζωή». Εν προκειμένω, ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς σε ένα λόγο του στο Μ. Σάββατο γράφει: «Ο πονηρός υποδύεται τον όφιν με σκοπό να εξαπατήσει τον άνθρωπο, ενώ ο Υιός και Λόγος του Θεού αναλαμβάνει την ανθρωπίνη φύση για να εξαπατήσει τον απατεώνα».

Θανατώθηκε λοιπόν ο αδηφάγος θάνατος με τον εκούσιο θάνατο του Κυρίου και έτσι ο Άδης έχασε όλους τους υπηκόους του, που τους απέβαλε εκ της «κοιλίας» του, εφόσον τους είχε καταβροχθίσει ως αμαρτωλούς. Με καταπληκτικό τρόπο περιγράφει ο ιερός Χρυσόστομος αυτές τις αλήθειες στον κατηχητικό του λόγο, που διαβάζουμε την νύχτα της Αναστάσεως: «Εσκύλευσε τον Άδην, ο κατελθών εις τον Άδην. Επίκρανεν αυτόν γευσάμενον της σαρκός αυτού... Επικράθη και γαρ ενεπαίχθη. Έλαβε σώμα και Θεώ περιετυχε. Έλαβε γην και συνήνητησεν ουρανών...».

Η κάθοδος του Κυρίου στον Άδη είναι ήδη Ανάσταση, για αυτό και η βυζαντινή ορθόδοξη εικόνα της Αναστάσεως του Χριστού επιγράφεται: «Η εις Άδου κάθοδος». Ο Χριστός με τον θάνατό του αμέσως και ταυτοχρόνως συνήψε την ανάστασή του. Γι' αυτό και ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης υπογραμμίζει: «Με το πάθος του, αναιρεί το πάθος, με τον θάνατό του πατεί τον θάνατο, με την της πικράς χολής γεύση του νικά την πικρή γεύση του Αδάμ και με την πληγή της αχράντου του πλευράς πληγώνει την καρδιά του Άδου». Συνακόλουθα, με τον εκούσιο σταυρικό θάνατο του Κυρίου εκθαρίσθη και αναπλάσθηκε όλος ο κόσμος, η κτιστή δημιουργία, διότι διοχετεύθηκε μέσα στη νεκρωθείσα από την αμαρτία φύση η ίδια η ζωή του Θεού, της Αγίας Τριάδος, και επομένως συμπαρασύρεται στην αναγέννηση και ολόκληρη η κτιστή δημιουργία. Ο άνθρωπος μεταμορφώθηκε, αναγεννήθηκε, αναπλάσθη και ενεδύθη τον ίδιο τον αναστάντα, άφθορο και αθάνατο Χριστό.

Ο πρωτότοκος εκ των νεκρών θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός ανέστη και την δική μας αθανασία και αιώνια ζωή πολιτεύεται. Τις πύλες του παραδείσου άνοιξε, τα κλειδιά του Άδου διέλυσε και το γένος των βροτών (ανθρώπων) στη άληκτη βασιλεία της ζωοποιού Τριάδος εισήγαγε. Το ανέσπερο και άκτιστο φως της Αναστάσεως του Χριστού εκ της πέτρας της ζωής και του πανάγιου τάφου ανέτειλε και λούζει τα σώματα και τις ψυχές μας με αφθαρσία και μεταμόρφωση. Η εβραϊκή λέξη «Πάσχα» σημαίνει πέρασμα, διέλευση, έξοδος και άρα ελευθερία. Αρκεί μία κίνηση προς την ελευθερία, μία διέλευση από τα φθοροποιά πάθη μας προς το ζωογόνο σταυρικό πάθος του Χριστού για να γευθούμε την εν Χριστώ ελευθερία, την αφθαρσία, την αθανασία, την κοινή με την δική του Ανάστασή μας.

Ως επίλογο του άρθρου μας θα καταθέσουμε ένα απόσπασμα από τον λόγο του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου για την εορτή του Πάσχα, όπου ο πατήρ της εκκλησίας γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής: «Αν είσαι Σίμων Κυρηναίος, σήκωσε το σταυρό και ακολούθησέ Τον. Αν σταυρωθείς μαζί ως ληστής, γνώρισε το Θεό ως ευγνώμων δούλος. Αν κι εκείνος λογιάσθηκε με τους ανόμους για χάρη σου και την αμαρτία σου, γίνε συ έννομος για χάρη εκείνου. Προσκύνησε αυτόν που κρεμάστηκε στο σταυρό για σένα, έστω κι αν κρέμεσαι κι εσύ...»

Αγόρασε την σωτηρία με τον θάνατο. Μπες με τον Ιησού στον παράδεισο, ώστε να μάθεις από τι έχεις ξεπέσει. Δες τις εκεί ομορφιές. Άσε το ληστή που γογγύζει να πεθάνει έξω με την βλασφημία του. Κι αν είσαι Ιωσήφ ο από Αριμαθαίας, ζήτησε το

σώμα αυτό που καθάρισε τον κόσμο. Κι αν είσαι Νικόδημος, ο νυκτερινός θεοσεβής, ενταφίασε Τον με μύρα... Γίνε Πέτρος ή Ιωάννης. Σπεύσε στον τάφο, τρέχοντας μαζί ή προπορευόμενος, συναγωνιζόμενος τον καλό συναγωνισμό. Κι αν σε προλάβει στην ταχύτητα, νίκησε με τον ζήλο σου, όχι παρασκύβοντας στο μνημείο, αλλά μπαίνοντας μέσα. Κι αν σαν Θωμάς χωρισθείς από τους συγκεντρωμένους μαθητές, στους οποίους εμφανίζεται ο Χριστός, όταν τον δεις, μην απιστήσεις. Κι αν απιστήσεις, πίστεψε αυτούς που στο λένε. Κι αν ούτε και σε αυτούς πιστέψεις, δείξε εμπιστοσύνη στα σημάδια των καρφιών.

Αν κατεβαίνει στον Άδη, κατέβα μαζί του και γνώρισε και τα εκεί μυστήρια του Αναστάσιου Χριστού. Ήδη σώθηκες».